

1 Mida tähendavad mõisted „elatis” ja „ülalpidamiskohustus”? Kes peavad maksma teistele elatist?

Need mõisted hõlmavad vanemate ühiseid ülalpidamiskohustusi oma alaealiste laste ees vastavalt vanemate finantsvahenditele ja olenemata sellest, kas vanemad elavad koos või lahus. Ülalpidamiskohustus laieneb endisele abikaasale, kui ta ei suuda end ise oma finantsvahenditega ülal pidada.

Elatist peavad maksma vanemad oma lastele ja/või endised abikaasad teineteisele ja täiskasvanud lapsed oma vanematele, kui vanemad ei suuda end ise oma vara või sissetulekuga ülal pidada.

2 Millise vanuseni võib laps elatist saada? Kas alaealiste ja täiskasvanute ülalpidamise kohta kehtivad erinevad eeskirjad?

Ülalpidamiskohustus lõpeb, kui laps saab täisealiseks, s.t 18aastaseks, välja arvatud juhul, kui laps ei suuda pärast täisealiseks saamist end ise ülal pidada. Nii on see juhul, kui lapsel on füüsiline või vaimuhaigus või kui laps ei saa töötada, sest ta õpib kõrgkoolis või kutseõppeasutuses, või poja puhul siis, kui ta on ajateenistuses.

Vastavalt Küprose õigusele ning konkreetsemalt vanemate ja laste vahelisi suhteid käsitleva seaduse nr 216/90 artiklile 34 on ka täiskasvanud lastel kohustus pidada ülal oma vanemaid.

3 Kas ma pean elatise taotlemiseks pöörduma pädeva asutuse või kohtu poole? Kuidas elatise taotlemine toimub?

Te peaksite pöörduma kohtu poole ja konkreetsemalt oma elukohajärgse prefektuuri perekonnapoole poole.

Menetlus algab esialgse taotluse esitamisega elatise väljamõistmiseks. Sellele tuleb lisada taotleja vande all antud ütlused, mis kantakse kohturegistrisse. Taotlus edastatakse kostjale (ülalpidamiskohustuslasele), kellel on õigus saada ära kuulatud ja esitada vastulause. Kui kaks poolt jõuavad kokkuleppele, tehakse elatismäärus vastastikusel kokkuleppel. Vastasel juhul arutatakse taotlust kohtuistungil ning kohus teeb otsuse mõlema poole antud ütluste alusel.

4 Kas elatise taotluse saab esitada lapse või sugulase (kui saab, siis millise astme sugulase) nimel?

Kui ülalpidamist saama õigustatud isik on alaealine (s.t alla 18aastane), esitab taotluse elatise saamiseks ülalpidamist saama õigustatud isiku nimel ja tema kasuks tema eestkostja (näiteks ema).

5 Kuidas leida pädev kohus, kui ma soovin asja kohtusse anda?

Perekonnapoole seaduse nr 23/90 (muudetud kujul) artiklis 12 on sätestatud, et kui ülalpidamist saama õigustatud isik on alaealine, on pädev ülalpidamist saama õigustatud isiku või ülalpidamiskohustuslase elukohajärgne kohus (artikli 12 lõike 1 punkt b). Kõigil muudel juhtudel (s.t kui ülalpidamist saama õigustatud isik on täisealine), on pädev taotleja (ülalpidamist saama õigustatud isiku) või ülalpidamiskohustuslase elu- või tegevuskohajärgne kohus (artikli 12 lõike 1 punkt a).

6 Kas ma pean asja kohtusse andmiseks kasutama vahendaja (nt advokaadi, kesk- või kohaliku asutuse jne) abi? Kui mitte, siis kuidas asja kohtusse andmine toimub?

Taotleja võib pöörduda kohtu poole isiklikult või advokaadi vahendusel.

Menetlust on kirjeldatud punktis 3.

7 Kas ma pean asja kohtusse andes tasuma lõive? Kui pean, siis kui suured need lõivud võivad olla? Kas ma saan taotleda menetluskulude katteks menetlusabi, kui mul ei ole piisavalt rahalisi vahendeid?

Menetluse raames tuleb tasuda advokaaditasud (kui taotlejat esindab advokaat) ja tegelikud kohtukulud. Summa suurus on kindlaks määratud Küprose ülemkohtu poolt perioodiliselt avaldatud eeskirjades. Kulude täpne suurus sõltub menetluse kestusest ja/või keerukusest. Kui taotlejal puuduvad piisavad rahalised vahendid, võib ta taotleda tasuta õigusabi vastavalt seadusele nr 165(I)/2002 (muudetud).

8 Millise ülalpidamise viisi võib kohus määrata? Kuidas arvutatakse elatise summa? Kas kohtuotsust saab elukalliduse suurenemise või pereolude muutumise korral läbi vaadata? Kui saab, siis kuidas see toimub (kas on näiteks olemas automaatne indekseerimine)

Kohus võib ette näha ühe järgmistest ülalpidamise viisidest: vanem peab maksma elatist lapsele, laps peab maksma elatist vanemale ning endine abikaasa peab maksma elatist endisele abikaasale. Elatise summa arutamisel võetakse arvesse ülalpidamist saama õigustatud isiku vajadusi ning ülalpidamiskohustuslase rahalisi vahendeid. Elatis hõlmab kõike, mis on vajalik ülalpidamist saama õigustatud isiku toimetulekuks ja heaoluks ning lisaks tema hariduskulude katmiseks, kui see on asjakohane (seaduse nr 216/90 artikkel 37).

Ülalpidamismääruse võib kohus üle vaadata taotleja (või tema esindaja) avalduse alusel, kui ülalpidamist saama õigustatud isiku elamiskulud või perekondlikud asjaolud on muutunud või kui muutub ülalpidamiskohustuslase olukord (seaduse nr 216/90 artikli 38 lõige 1).

Lisaks elatise summa muutumisele isiku olukorras või kuludes toimunud muutuste tõttu on seadusega (seaduse nr 216/90 artikli 38 lõige 2) ette nähtud elatise summa automaatne suurendamine 10% iga 24 kuu järel, välja arvatud juhul, kui kohus otsustab teisiti.

9 Kuidas ja kellele elatist makstakse?

Elatist makstakse igakuiselt ülalpidamist saama õigustatud isikule või tema eestkostjale või nende advokaadile pangaülekande või tšekiga või sularahas.

10 Kui kohustatud isik (võlgnik) hoiab elatise maksmisest kõrvale, siis kuidas sundida teda makseid tegema?

Kui ülalpidamiskohustuslane keeldub maksmast, kogutakse elatist samalaadselt trahvimaksetele. Menetluse käigus väljastatakse summa kinnipidamise korraldus (seaduse nr 216/90 artikkel 40).

11 Palun kirjeldage lühidalt võimalikke piiranguid elatise maksmisel, eelkõige võlgniku kaitse eeskirju ning aegumis- ja igamistähtaegu teie täitesüsteemis.

Vastavalt seaduse nr 232/91 artikli 9 lõikele 3 võidakse ülalpidamiskohustuslane vabastada elatismääruse alusel maksmisele kuuluva summa tasumisest üle kahe aasta pikkuseks perioodiks.

Mis tahes ajavahemikku, mille jooksul ülalpidamiskohustuslane viibid väljaspool Küprose Vabariiki, ei võeta arvesse eespool nimetatud perioodi arutamisel.

12 Kas mind saab elatise sissenõudmisel abistada mõni organisatsioon või ametiasutus?

Riigi tasandil selline asutus või organisatsioon puudub.

13 Kas (valitsus- või eraõiguslikud) organisatsioonid võivad teha võlgniku eest elatise täielikke või osalisi ettemakseid?

Vt eespool antud vastus.

14 Kui mina elan asjaomases liikmesriigis, aga võlgniku alaline elukoht asub muus liikmesriigis:**14.1 Kas ma saan abi kõnealuse muu liikmesriigi ametiasutusest või eraõiguslikult organisatsioonilt?**

Jah, sellisel juhul võib taotleja (ülalpidamist saama õigustatud isik) paluda abi vabariigi keskasutuselt, s.t justiits- ja avaliku korra ministriumilt.

14.2 Kui saan, siis kuidas selle asutuse või organisatsiooniga ühendust võtta?

Asjaomane isik või tema advokaat võib keskasutusega ühendust võtta telefoni teel, kirjalikult (kirja, faksi või e-posti teel) või isiklikult kohale minnes.

15 Kui mina elan muus liikmesriigis ja võlgnik asjaomasel liikmesriigis:

15.1 Kas ma saan esitada taotluse otse asjaomase liikmesriigi ametiasutusele või eraõiguslikule organisatsioonile?

Kui taotleja (ülalpidamist saama õigustatud isik) asub teises riigis ja ülalpidamiskohustuslane asub Küprosel, võib taotleja paluda justiits- ja avaliku korra ministeeriumilt kui keskasutuselt abi oma asukohariigi asjakohase keskasutuse kaudu, kuid ta ei saa pöörduda otse Küprose keskasutuse poole.

Teise võimalusena võib ta pöörduda advokaadi vahendusel otse kohtu poole.

15.2 Kui saan, siis kuidas selle ametiasutuse või organisatsiooniga ühendust võtta ja missugust abi võidakse mulle osutada?

Erijuhtudel võib Küprose keskasutusega ühendust võtta telefoni teel või kirjalikult (kirja, faksi või e-posti teel) ning see asutus võib abistada kirjaliku elatisnõude edastamisel pädevale siseriiklikule kohtule.

16 Kas asjaomane liikmesriik on alla kirjutanud 2007. aasta Haagi protokollile?

Jah, 2007. aasta Haagi protokoll on Küprose suhtes siduv.

17 Kui asjaomane liikmesriik 2007. aasta Haagi protokollile alla kirjutanud ei ole, siis missugust õigust kohaldatakse elatisnõude suhtes vastavalt tema rahvusvahelise eraõiguse normidele? Millised need normid on?

Ei ole asjakohane.

18 Milliste normidega tagatakse õiguskaitse kättesaadavus ELi siseste piiriüleste juhtumite korral (vastavalt ülalpidamiskohustuste määruse V peatüki struktuurile)?

Uue ülalpidamiskohustuste määruse (nõukogu määrus (EÜ) nr 4/2009) rakendamise raames edastatakse taotlused nüüd otse vabariigi keskasutuse kaudu vabariigi pädevale kohtule.

Õiguskaitse kättesaadavust hõlbustatakse ka õigusabi pakkumise kaudu nii siseriiklike õigusnormide (s.t seadus nr 165(I)/2002) kui ka asjakohase ELi direktiivi (mis käsitleb õigusabi andmist piiriüleste vaidluste korral) alusel.

19 Milliseid meetmeid on asjaomane liikmesriik võtnud, et tagada ülalpidamiskohustuste määruse artiklis 51 loetletud toimingute elluviimine?

Selleks et tagada artikli 51 nõuetekohane rakendamine, teeb keskasutus tihedat koostööd riigi teiste pädevate asutustega, et muu hulgas saada nõutud teavet – näiteks ülalpidamiskohustuslase elu- ja tegevuskoha aadress, teave tulude kohta jne –, teha kindlaks ülalpidamiskohustuslase asukoht ja tagada kohtudokumentide ülalpidamiskohustuslasele kättetoimetamine, leides ja edastades kohtuorganitele kättetoimetamiseks kehtiva aadressi.

Olenemata võimalusest saada õigusabi tehakse eespool nimetatud toimingud ja edastatakse määruse (EÜ) nr 4/2009 kohased taotlused keskasutuse kaudu, mistõttu ei teki vajadust õigusabi järele.

Viimati uuendatud: 15/10/2019

Käesoleva veebilehe omakeelset versiooni haldab Euroopa õiguslase koostöö võrgustiku vastav riiklik kontaktpunkt. Tõlked on teostanud Euroopa Komisjoni teenistused. Originaali tehtavad võimalikud muudatused asjaomase riikliku ametiasutuse poolt ei pruugi kajastuda tõlkeversioonides. Komisjon ja Euroopa õiguslase koostöö võrgustik ei võta mingit vastutust ega kohustusi seoses käesolevas dokumendis esitatud või viidatud teabe ega andmetega. Palun lugege õiguslikku teadaannet lehekülje eest vastutava liikmesriigi autoriõiguste kohta.